

ДО
ТОМИСЛАВ ДОНЧЕВ,
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ОТНОСНО: Проект на План за
възстановяване и устойчивост на Република
България**

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДОНЧЕВ,

Ние, долуподписаните организации, сме активни и доказали се граждански организации, работещи за защита и развитие на демократичните ценности и човешките права у нас, за постигане на социална справедливост и устойчив обществен напредък, за реализирането на добро управление и ефективно гражданско участие. Имайки предвид опита и взаимодействието ни със стотици граждански организации в различни сфери, инициирахме допълнително информиране и събиране на предложения по проекта на Плана, както и насърчаване на участието в консултацията.

С настоящото становище изпращаме обобщение на конкретните предложения, които получихме по проекта на План за възстановяване и устойчивост на Република България, публикуван за обществено консултиране на 30.10.2020 г. на www.strategy.bg:

I. Общи бележки:

Ресурсите и приоритети, залегнали в проекта на Плана, безспорно го превръщат в един от най-важните стратегически документи за страната ни в средносрочен, а предвид възможните инвестиции и реформи в някои системи, и в дългосрочен план. От тази гледна точка е ключово важно:

- 1. Да има ясна съпоставка между заложените в Плана и в други стратегически документи ресурси и програми в съответните направления** – подобно разпределение на дейностите, които ще бъдат обезпечени по линия на Плана, от една страна, и по други фондове, от друга, доколкото са част от вече стартирали или предходно планирани реформи, ще даде необходимата прозрачност на процеса по разпределение на публичните средства. Това, на свой ред, ще направи възможно за проследяване изпълнението на съответните дейности с ясна рамка за обхвата им по съответните програми.
- 2. Да има информиране на гражданите по ясен и достъпен начин относно параметрите на плана** – информирането е първият етап от включването на гражданите, техните организации и обединения в това да коментират проекта на плана и бъдещото му детайлизиране, а впоследствие и в неговото прилагане. Още на етап разработване и консултиране на плана доброто управление изисква да се търси партньорството на различните заинтересовани страни, в т.ч. на гражданските организации, за да се гарантира адресирането на структурни и системни проблеми, така че да се постигне визията на ЕС за устойчив напредък, както и реално подобряване качеството на живот на хората.
- 3. Да има повече яснота по отношение на разходването на средствата от Плана и създаване на механизъм за участие и мониторинг на гражданския сектор в реализирането на мерките от настоящия план.** Като хоризонтален принцип предлагаме изричното включване на юридически лица с нестопанска цел,

регистрирани по ЗЮЛНЦ в обществена полза и с доказан обективно опит в приоритетните на Плана сфери, като заинтересована страна с ангажимент за въвлечането им в планирането и изпълнението на реформи и инвестиции в съответствие с Плана.

Надяваме се краят на обявената обществена консултация да не изчерпи усилията на правителството да информира гражданите и да прави възможно участието им в целия процес по приемане на финалния Национален план за възстановяване и устойчивост и в неговото прилагане, с което ще се допринесе за пълноценно постигане на целите му за икономическо и социално възстановяване от COVID-кризата в страната.

II. Конкретни предложения

Посочените конкретни предложения са съотнесени към предварително обособените четири стълба в проекта на Плана, като всяко от тях може да намери по-подходящо разпределение при финализиране на документа и неговото детайлизиране.

1. Стълб Иновативна България

- 1.1. Развитие на модерно и достъпно **гражданско образование** - както в училища и висши учебни заведения, така и сред по-широки обществени групи: практически насочени програми и проекти в областта на доброволчеството и дарителството, както и самостоятелни проекти с обществена насоченост за учениците – *предложение от Форум Гражданско Участие*
- 1.2. Инвестиции в образованието отвъд подобряване на инфраструктурата - насочени към **развитието човешкия капитал в образователната система** и цялостно подобряване на образователния процес – *предложение от Национален Младежки Форум*
- 1.3. Насърчаване развиването и пилотирането на иновативни практики за реална и ефективна реформа в сферата на предучилищното и училищното образование, с което се цели намаляване на административната роля на учителите и повишаване на експертността им за обучение в настоящата реалност на икономика на знанието, гъвкав и динамичен пазар на труда, глобална конкуренция, постоянни иновации. – *предложение от Български дарителски форум*
- 1.4. Внедряването на темата социални иновации в образованието от ранна възраст с фокус върху развитие на системно мислене и съпричастност към общността. Предлагаме да се адаптират съществуващи програми от сферата на неформалното образование и те да навлизат в официалния учебен процес като част от програмите за гражданско и предприемаческо образование – *предложение от Национална школа по мениджмънт*
- 1.5. Приоритети за социални предприятия и социално предприемачество, изграждане на joint предприятия от фирми и НПО-та – *предложение на Диабет и предиабет*
- 1.6. Изграждане на центрове и/или дигитални платформи за личностно развитие на ученици и младежи **в цялата страна**, в чийто процес на развитие водеща роля имат неправителствените организации с опит в разработването, пилотирането и устойчивото прилагане на образователни и социални практики. Развиването на меки умения, повишаването на функционалната грамотност и социално-емоционалната интелигентност сред подрастващите, както и интеграцията и социализацията на младежи от уязвими групи са възможни, само ако бъдат ангажирани различни социални партньори и се изгради цялостна концепция по ефективното включване на младите хора в обществото. - *предложение от Български дарителски форум*

1.7. Възможност да се подкрепят финансово инициативи на младежки НПО за съвместна работа между младежките организации и институциите в България, за въвеждане на ясни критерии, правила и качествени стандарти в младежката работа и неформалното образование, както и за включване на неформалното учене като важна част от образователната система; финансова подкрепа по програми за младежката работа и за младежките работници на национално, регионално и местно ниво. – *предложение от Организация на българските скаути*

1.8. *Предложения от фондация Блулинк:*

1.8.1. Изграждане центрове за подкрепа на стартиращи ИТ и иновативни компании във всички градове, в които има университети, предлагащи образователни специалности в областта на ИКТ и иновациите, с цел дългосрочно подпомагане и стимулиране на предприемачи и стартиращи предприятия в такива области да инвестират и да се развиват в тези региони (а не да се струпват в София или да бягат в чужбина). Тези центрове могат да предлагат услуги като (списъкът не е изчерпателен): безплатно (или на символични цени) офисно пространство; закупуване на първоначално оборудване и техника; стартов капитал; помощ при регистрация на патенти, реализиране на маркетингови кампании, разработка на пазарни ниши; създаване на он-лайн магазини и услуги и пр.

1.8.2. Грантове и нисколихвени заеми за вече съществуващи МСП и големи предприятия за въвеждане на иновации в предлаганите от тях продукти и услуги, които намаляват въглеродният им отпечатък и увеличават тяхната конкурентноспособност.

1.8.3. Стимулиране на научните открития и иновациите във учебните заведения чрез (списъкът не е изчерпателен): развитие на целенасочени нови и/или засилване на вече съществуващи такива учебни програми в тази област; подобряване на материално-техническата обезпеченост за тези програми; подобряване на уменията и заплащането на преподавателите и учащите в тях (под формата на стипендии); средства за регистрация на патенти и научни открития и тяхното тестване и въвеждане в употреба.

2. Стълб Зелена България

2.1. **По-ясно включване на гражданските организации** в процеса по формулиране на решения и мерки по този стълб - *предложение от Национална школа по мениджмънт*

2.2. Изграждане на **паркове и градини в обществени парцели**, които в момента са заети от руини, недовършени постройки, грозни ливади и т.н. - *предложение на Диабет и предиабет*

2.3. Подобряването на взаимодействието между държавните институции на централно и местно ниво и организациите от неправителствения сектор с опит и компетентност в сферата на биоразнообразието за пълноценни процеси на вземане на решения за планиране, изпълнение и мониториране прилагането на мерките и инвестициите. - *предложение от Български дарителски форум*

2.4. Иновативен механизъм („Зелен хъб“) за насърчаване развиването на публично-частни партньорства за ефективни инициативи и практики, адресиращи проблемите в сферата на биоразнообразието. - *предложение от Български дарителски форум*

2.5. Мерки за финансиране на екологично образование и възпитание на децата и младите хора чрез подкрепа на младежки НПО, насочени към неформалното образование в тази област. - *предложение от Организация на българските скаути*

2.6. Програми за преминаване на големи слоеве от населението, които в момента се отопляват на дърва и въглища (нерядко под формата на социални помощи от държавата!), към алтернативни източници на електроенергия, вкл. и чрез осигуряване на отоплителни уреди с по-високо КПД и по-ниско емисионни горива под формата на помощ за отопление

(вместо въглища и дърва); реализация на проекти за комбинирано отопление и охлаждане на публични и частни сгради с термopомпи, в комбинация с други ВЕИ.- *предложение от фондация Блуинк*

3. Стълб Свързана България

- 3.1. **Включване на местните общности** - активни граждани, бизнес, граждански групи и организации, в разработването и реализацията на проекти и планове за местно развитие с цел прозрачно и отворено към гражданите управление – изграждане на законодателна и институционална рамка и прилагане на съвременни механизми са консултиране и включване в планирането и изпълнението на планове и проекти - *предложение от Форум Гражданско участие*
- 3.2. Включване на гражданските организации в процеса по разпределяне и управление на средствата за местно развитие: **Създаване на национална информационна мрежа, чрез която граждански организации да подават текущо информация за нуждите на местно ниво** – *предложение от Национална школа по мениджмънт*
- 3.3. Въвеждане на **защитни механизми и гаранции срещу злоупотреби** с правата на гражданите в контекста на цифровизацията – *предложение от Български център за нестопанско право*
- 3.4. Програма за **развиване на инфраструктурата на неправителствените организации** с местно значение, професионализиране на организационните им модели и развиване капацитета на услугите и продуктите, които предлагат. Възлагане функциите по управление на консорциум от ЮЛНЦ с опит в управлението на подобни механизми и оценка на въздействието. - *предложение от Български дарителски форум*
- 3.5. Изграждане на високоскоростни ж.п. линии по съществуващи трасета между областни центрове и градове, които са в близост до тях, така че да се подобрят условията за бизнес и обезлюдяването в тези населени места: хората ще си живеят в даденото населено място, а ще прекарват максимум 1ч в път на ден до работното място и обратно, в екологосъобразен транспорт с малки емисии. Пример за такива високоскоростни линии могат да бъдат: Благоевград-София, Пловдив-София, Велико Търново - София и др. – *предложение от фондация Блуинк*

4. Стълб Справедлива България

- 4.1. *Предложения от Института за пазарна икономика:*
 - 4.1.1. Намаление на данъчната тежест върху труда - **намаляване с 5 процентни пункта на осигурителната тежест за наетите в частния сектор** - да влезе в сила още от 2021 г.
 - 4.1.2. **Ускорена данъчна амортизация за инвестициите в машини и оборудване** - да влезе в сила още от 2021 г.
 - 4.1.3. **Реално изпълнение на препоръките на Венецианската комисия по отношение на главния прокурор**, липсата на отчетност и невъзможността да бъде ефективно разследван, както и **по отношение на състава и функциите на ВСС** - в срок до края на 2021 г., за да се гарантира независимостта на съдебната власт.
 - 4.1.4. **Въвеждане на ефективна система за измерване на реалната натовареност на всеки съдия и съд** (например изготвената вече СИНС).
 - 4.1.5. Реална **реформа на съдебната карта, основана върху многофакторен задълбочен анализ** с цел осигуряване ефективен достъп до правосъдие.
- 4.2. **Въвеждане на дигитални и други модерни механизми за насърчаване на гражданското участие** и гарантиране на качеството и ефективността на обществените консултации и доброто, справедливо управление на общинско и на национално ниво – *предложение от Форум Гражданско Участие*

- 4.3. Развитие на формите на гражданско участие чрез използване на различни дигитални инструменти, осигуряване на отворено и добро управление на електронното правителство и **подкрепа за дигитализирането на гражданските организации** – *предложение от Български център за нестопанско право*
- 4.4. **Използване на ресурсите на гражданските организации за повишаване на капацитета на публичните институции** в създаването на ефективни мерки за приобщаване на групите в неравностойно положение – *предложение от Национална школа по мениджмънт*
- 4.5. **Задължително партньорство от страна на НПО**, които работят в социалната и здравна сфера - пациентски организации, организации на хора с увреждания и т.н. при реализирането на реформите - *предложение на Диабет и предиабет*
- 4.6. Синхронизиране на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България с европейските политики за инвестиране в младежта и за мобилизиране на нейния потенциал, за създаване на повече възможности за младежта в областта на образованието и трудовата заетост и за подобряване на достъпа и пълноценното участие на всички млади хора в обществения живот. - *предложение от Организация на българските скаути*
- 4.7. Приоритетно реформиране на здравеопазването и социалните услуги, включително увеличаване на уменията и заплащането на работещите за тях, специализирана техника за спешна медицинска помощ (линейки, детски линейки, хеликоптери), майчино и детско здравеопазване); облагородяване и изграждане на необходимите комунални услуги и дигитална свързаност на райони, населени с малцинствени и социално-слаби групи – *предложение на фондация Бдулинк*.
- 4.8. *Предложения от Български дарителски форум*: Обособяване на раздел, посветен на „Граждански и неправителствен сектор“, следвайки аналогията на предложения раздел „Бизнес среда“, и в него да бъдат ясно заложени приоритети и реформа за укрепването на този сектор и овластяването му, така че той да допринесе в още по-голяма степен за постигането на по-голяма обществена справедливост. Конкретни реформи, които предлагаме, са:
- 4.8.1. Приемането на закон за доброволчеството в страната с ясна, опростена и насърчаваща правна рамка, която да предвижда необходимите стимули и облекчения за неправителствените организации;
 - 4.8.2. Предоставянето на допълнителни стимули на организациите в обществена полза;
 - 4.8.3. Насърчаване на доброволчеството чрез информационни кампании, въвличането на ученици и млади хора в доброволчески инициативи, конкретни мерки за подкрепа на местната власт към доброволчески организации;
 - 4.8.4. Намаляване на административната тежест и изисквания към неправителствените организации.

Оставаме на разположение за допълнително съдействие и партньорство при финализиране и детайлизиране на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България, като насърчаваме партньорството на правителството с различни граждански организации в неговото популяризиране, изпълнение и мониториране.

За връзка с нас: info@bcnl.org, kvelichkova@dfbulgaria.org телефон: +359 888 519 991 +359888624197.

Настоящите предложения са направени от:

1. Български дарителски форум
2. Български център за нестопанско право

3. Институт за пазарна икономика
4. Национален младежки форум
5. Национална мрежа за децата
6. Форум гражданско участие
7. Диабет и предиабет
8. Зона Ловеч
9. Национална школа по мениджмънт (Социални иноватори България)
10. Организация на българските скаути
11. Фондация Блуинк